השואל הכי נרקינן: השואל את הפרה ושאל בעליה עמה או שכר בעליה עמה. לא נרקינן שכיחות כגולה מתניתין גבי פרה אלא גבי בעלים, דלמשמעון אינה לפרה שאולה, כל היכא דהוו בעלים עמו במלאכתו, כיון דשאילת נופו וכיון שנעשה מלגו – קרינא ביה "אם בעליו עמו". אבל בפרה שכורה לא משמעון מתניתין לטעון בבעלים, אבל בפרה שכורה לא משמעון שמעינן לה.

משנה השואל את הפרה ושאל בעליה עמה שגם בקש מבעלי הפרה שיבואו ויעזרו לו בעבודתו, או שכר בעליה עמה ששכר את בעל הפרה לעבודתו, או שאל הבעלים או שכרן ואחר כך שאל את הפרה, בכל מקרה כזה אם מתה הפרה – פטור. למרות שבדרך כלל שואל חייב לשלם גם עבור אונס מיתה, שנאמר "אם בעליו עמו לא ישלם" (שמות כב, יד).

גו

"או שכר בעליה השואל את הפ

תוספות

[שייך לדף צד, ב] **פרה במשיכה ובעלים באמירה – הקשה רבינו יצחק בן מאיר: דאמר לקמן בפירקין (צד, א) שחלא טבחא ואומנא וספר מתא – כולהו בעידן עבידתייהו כשאלה בבעלים דמו. משמע דשלא בעידן עבידתייהו – לא הוי שאלה בבעלים! ויש לומר: דלאו דוקא בעידן עבידתייהו, אלא בשעת הליכתן, או אפילו מזומנים עצמן לילך ולעשות – חשוב בעידן עבידתייהו. אבל דאי, משעת אמירה של קודם פסק מלאכה – לא חשוב שאילה בבעלים, דבאמרינן בסוף פרק "האומנין" (בבא מציעא פא, א): לטוף אינלאי מילתא דהחיא שעתא שכרא הוי שתי ולא הוי פשיעה בבעלים.**

עיונים

ושכר בעליה עמה / וכבר הזכרנו כיצד נעשים דברים אלה באחת ממפ, ויש שאמרו שכיון שהבטיחו הבעלים לעבוד עמו הרי זה כמעשה, לפי ש"שארית ישראל לא יעשו עולה" (נמר"י) ויש שכתבו שבאמת אינו נקרא שכירות אלא אם כן הזמינו עצמם ללכת למלאכה, שהיא בהתחלת עבודה. (תוס', רא"ש)

עמו ישלם" את הדין הנפקד, ודימוי הסקרא בא להדגיש כי בכל דרך ואופן שהבעלים עמו במלאכתו – פטור מלשלם. (תר"ק).

או שכר בעליה / לכאורה קל וחומר הוא, שאם שאל בעליה (שכל התנאים שלו) הוא פטור, כל שכן אם שכרם. והסבירו שעסקים אין למשכיר כל תועלת בשכירות זו ואין לה קיום (כיון ששכרם להוביל את הבהמה למקום מסוים, ונתה הבהמה בחצי הדרך. (מעיני החכמה)

שנאמר אם בעליו עמו / והלימוד הוא מיותר המקראות, שאפשר היה ללמוד מן הכתוב "אם בעליו אין

אורח ההלכה

שאילה בבעלים – שואל שלקח מהבית ושכר או שאל בעליה עמה, או שכרם ושכרם ואחר כך לקח הפרה, הרי השואל פטור מתשלום. הבמ' שיטאריו פרמי הריין כנמרא.

(שו"ע חו"מ שמו, א–ב)

אבל שאל את הפרה ואחר כך שאל את הבעלים או שכרן, ומתה גם אם הם עדיין עובדים עבורו – חייב, והוא שנאמר "בעליו אין עמו שלם ישלם" (שמות כב, יג)

א גמרא תחילה מברברים ביה מעשית בנושא זה, מדקתני סיפא [מחה ששנה בסוף]: שאל את הבעלים ואחר כך שאל את הפרה, מכלל דרישא דקתני [מכלל שמתחילה ששנה] שאל בעליה עמה – הכוונה עמה ממש, באותו רגע. אולם עמה ממש, מי משכחת לה [איך יכול אתה למצוא אותה] כלומר, כיצד יכול להיות דבר כזהו הלא את הפרה הוא קונה לענין שאילה רק במשיכה, ובעלים נשאלים לו באמירה בלבד, וכשאומר לבעלים ששואל אותו ואת בהמתו, הרי שאילתו קודמת! ומשיבים: איבעית אימא [אם תרצה אמור]: כגון דקיימא [שעומדת] הפרה בחצרו של השואל, דלא מחסרא משיכה [שאינה מחוסרת משיכה] ומיד כשמסכים בעל הפרה הרי זו כבר מושאלת לשואל אגב חצירו. איבעית אימא: דאמר ליה [אם תרצה אמור: שאמר לו]: את גופך [אתה עצמך] לא תשאל לי לעבודה עד שעת משיכת פרתך.

ב דיני ארבעה שומרים כבר נדונו בפרק קודם. (צג, א–ב) אבל לא נתבררו לעומקם, ומתה באים לדון בהם לגופם. תנן התם [שנינו שם במשנה]: ארבעה שומרים הם: שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר. שומר חנם – נשבע על הכל, והשואל – משלם את הכל, נושא שכר והשוכר – נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה, ומשלמים את האבידה ואת הגניבה. ושואלים: מנא הני מילי [מנין דברים אלה], מה מקורם במקרא? דתנו רבנן [ששנו חכמים] מדרש הלכה זה: פרשה ראשונה בדיני שומרים שבתורה (שמות כב, ו–ח) נאמרה בשומר חנם, שניה (שם ט–יב) בשומר שכר, שלישית (שם יג–יד) בשואל. ושואלים: בשלמא [נניח] שלישית בשואל – מפורש במקרא "וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם" (שם יג) אלא ראשונה בשומר חנם שניה בשומר שכר איפוך אנא [אהפוך אני] ואומר להיפך, שהרי לא נאמר הדבר כמפורש במקראו! ומשיבים: מסתברא [מסתבר] לומר ששניה בשומר שכר, שכן חייב בגניבה ואבידה. ודוחים: אדרבה, מסתבר לומר שראשונה בשומר שכר, שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת גנבו! ומשיבים: אפילו הכי [נכון], פרשה ראשונה מקילה. יותר על השומר, שכן קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה [לשלם קרן בלי שבועה עדיף, קַמַר, מכפל בשבועה]. ומוסיפים, תדע שכן הוא, דהא [שהרי] שואל כל הנאה מן הבהמה שלו, ואינו משלם אלא קרן. ותהיה: והשואל כל הנאה שלו והא בעיא מזוני [והרי צריכה הבהמה מזונות] ונמצא שאף השואל משלם משהו, ולא נהנה בלבד! ומשיבים: דקיימא באגם [שעומדת באגם] ויש לה מה לאכול מעצמה.

אבל שאל את הפרה וכו' – משמעון, אף על פי שהיה עמו בשעת לוקחה – לא הוי שאילה בבעלים לגיסנורי, אלא אם כן היה עמו בשעת שאילה. וטעמא מפרש בגמרא.

גמרא ובעלים באמירה – משמע לו "הכי פרטו ואמו בשאלין לך" – הוי נופו שאול לו, ופרה אכתי מיתסקרא מעיכה – ועל כן הוה ליה שאל בעלים ואמר כך שאל פרה. נשבעין – שכן הוא, שלא פשעו בה ושלא שלמו בה יד. פרשה ראשונה – שלא פרשיות הן סמוכות: "כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור" (שמות כב) ובה פטר על הגניבה, דכתיב (שם) "ונגנב מבית האיש" שטוען שנגנבה היתנו, דכתיב (שם) "ונקרב בעל הבית אל האלהים" ומוקימנא לבטוטה שבשבע שלא שלח בה יד. ואחריה "כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה" ובה חייב על הגניבה, ופטר על המוכיח בשבועה, דכתיב (שם) "ומת או נשבר או נשבה אין רואה" ומה נגוב ונגוב ישלם". ושלישית "וכי ישאל" וחייב בה את המוכיח בשלוח בעלו עמו, ופטר בבעלים. בטוען טענת גנב – טוען שנגנבה היתנו ומתלה שהוא עלמו נגבה – חייב בה כפל בפרשה ראשונה, דכתיב "אם לא יתלה הגנב" וסמיך ליה "על כל דבר פשע יעלה שמים". ומוקימנא בפרק "מרובה" (בבא קמא קג, ב) אם לא יתלה כמו שאומר, אלא הוא עלמו גנבו – ישלם שמים, וכגון שנשבע תחילה לשקר שבגנב. אבל בלו עדים קודם שנשבע תחלה לשקר – אינו משלם כפל, דהכי כתיב "אם לא יתלה הגנב" וכבר נשבע, ונקרב בעל הבית אל האלהים לשבועה על כל דבר פשע אשר יבשיעון דיינין בעדים – ישלם שמים. וכיון דמומרא הוא – שייה לבר פרשתא אשמר שאומר שבר. ולאיתו פרשה שמים לוקח כפל, דהא מיחייב ליה בגניבה ומחייבא ליה כפל דתרע – דהא עדיפא, מדלא בעי שואל על הגניבה ומחייבא כפל לאחר שבועה. דהא שואל כל הנאה שלו – שבתנם הוא עושה מלאכתו, ומו היה לו להמתין יותר, וחייבו על עצמו בגב קרן בלא שבועה, ולא פטרו בשבועה כדי להגילו לידי כפל. דקיימא באגם – כלומר: יש שואל שכל הנאה שלו, כגון שהיה אגם קמוך לו.

תוספות

תנן התם ארבעה שומרים – משום דאייתי במתניתין קרא ד"ואם בעליו עמו ונר" נטר למימר מנא הני מילי עד הכא.

שומר חנם נשבע על הכל – לא חשיב פשיעה, דבהא כולהו חייבים. והשואל משלם את הכל מה שהחזיר בפרשה, אבל מתה מחמת מלאכה, כיון ששואל יש לו רשות לעשות בה מלאכה – פטור.

דקיימא באגם – לא בעי למימר היכא דזן אותה, שאין כל הנאה שלו שיהא פטור, דלעולם חייב באונסין. אלא הכי קאמר: אפילו שואל שכל הנאה שלו, כגון דקיימא באגם – אינו משלם אלא קרן.

מפורת השס"ם

א. ב"מ צג, א. שבועות מט, א.

ב. ירושלמי שבועות פ"ח הי"א (בשינוי ועי"ש). מכילתא משפטים פט"ג.

ג. מכילתא שם (בשינוי לשון).

ד. ב"מ מא, ב. ב"ק נ, ב.

גירסות

פרה במשיכה כבתי"מ: הא פרה במשיכה.

דאמר ליה את נופך בכת"י: כגון דאמר ליה את נופך.

בשואל פטרוש בכת"י: בשואל דכתיב.

עיונים

בעלים באמירה / אף שבאמירה בלבד יכול הנשכר להזור בו, מכל מקום אם עשה מלאכה, מחשיבים את מלאכתו כאילו התחילה בשעת האמירה. (ריטב"א בעין דברי הראב"ד הנ"ש)

מהתברא שניה בשומר שכר / וכבר כתבו בתוספות, וכן כתבו כמה מהמפרשי המקרא (רסב"ן ועוד) ראיה נוספת לזה, כי בפרשה הראשונה מדובר בנכסי הבית ואילו בשניה מדובר בנכסי כסף וכלים שאין בה טרחה ויתה מקבל אדם על עצמו בתנם, אבל לא שמירת בהמה שטרחתה מרובה.

תדע דהא שואל / וכבר הקשו בראשונים, שהרי ההוכחה ששואל חייב בקרן בגנבה ואבדה לא נתבססה בבקומה אלא על התנחה שקרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה? ויש לומר ששומר על הטעם השני שנגב האמר בשואל הוא לשטים מזון, וכו אין כפל. (רשב"א ורא"ה בחידו"ן)

אורח ההלכה

שאל ואחר כך שכר בעליו / שאל חפץ ואחר כך שאל או שכר את בעליו, אפילו הוא עמו בפלאכתו – חייב השואל בכל.

(שו"ע חו"מ שמו, ב)

רוב הנאה – שאינו נותן שכר. ואיבעית אימא בשאילת כלים – כל הנאה שלו, ללא בעי מזוני, וכשמרין בביתו חנם. הניחא למאן דאמר כר' – פלוגתא היא ב"אלו מציאות" (בבא מציעא לא, ב). ואידך – מאן לימר לא דבבה תורה כלשון בני אדם. שכן אונסא דסליק אדעתא הוא – ועל מנת כן שיליה, מלגא אתני על מנת שלא אתמיב בשבורה ומתה. תאמר בשבויה, ללא הוה ליה לאקוקי אדעתיה ולאתנויי. מה לשומר שכר – אם השוה בו שבויה לשבורה ומתה. שכן לפטור – השוה אותה להן, והיא כיחא ליה, כיון דשבורה ומתה פטורה – כל שכן דבשבויה שפיר פטר ליה. תאמר – להשוותו להן בשואל למיחב? והא איכא למיפרך: מה לשבורה ומתה – לאונסא דסליק אדעתא הוא. ונשבר – או מת. הניחא – הא ללא מיבעי ליה "או" לאלק – לר' יוחנן ללא בעי לאלק, ואומר דנשבר ומת הוי משמע או האי או האי – מאי למלרסיה לרבות שבויה. אביו קלל אמו קלל – בתחילתו קמך קללה לאביו, בסופו קמך קללה לאמו.

תוספות

אלא למאן דאמר דברה תורה כלשון בני אדם וכו' – אף על גב דלדידיה דרשינן בכל מקום לבד מהיכא דלא מיסתבר, כדפרישית בפרק שני (בבא מציעא לא, ב) – הכי נמי לא מסתבר לרבות אבידה, כיון דכתיב בלשון גניבה, ואית לן למימר דברה תורה כלשון בני אדם.

אלא אביו ואמו – דסתמא משמע שניהם כאחד. והא דכתיב (דברים כב) "יחדיו" בשעטנז – איצטריך לשתי תכיפות. ו"יחדו" דלא תחרוש (שם) איצטריך, דאי לאו "יחדו" הוה אמינא: אפילו אין קשורים במחרישה, אלא שמנהיגם בבת אחת, או אפילו בזה אחר זה. ור' יונתן נמי, דאמר עד שיפרוט לך הכתוב יחדו – לא מהתם יליף, מדאיצטריך התם למיכתב "יחדו" – דהא איצטריך כדפרישית, אלא מסברא קאמר, דהוי משמע הכי.

—וְהָא בָּעְיָא נְטִירָה? –בְּנָטַר מָתָא. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: לָא תִּימָא כָּל הַנָּאָה שֶׁלּוֹ, אֶלָּא אֵימָא: רוֹב הַנָּאָה שֶׁלּוֹ. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: בִּשְׁאִילַת כֵּלִים. נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר נִשְׁבָּעִין עַל הַשְּׁבוּרָה וְעַל הַשְּׁבוּיָה וְעַל הַמֵּתָה, וּמְשַׁלְּמִין אֶת הָאֲבֵידָה וְאֶת הַגְּנֵיבָה. בִּשְׁלָמָא גְּנֵיבָה – דִּכְתִיב "אִם גָּנוֹב יִגָּנֵב מֵעִמּוֹ יְשַׁלֵּם לְבָעָלָיו", אֶלָּא אֲבֵידָה מְנָא לָן? דְּתַנְיָא: "אִם גָּנֹב יִגָּנֵב" אֵין לִי אֶלָּא גְּנֵיבָה, אֲבֵידָה מִנַּיִן – תַּלְמוּד לוֹמַר "אִם גָּנוֹב יִגָּנֵב", מִכָּל מָקוֹם. –הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר: לָא אָמְרִינַן דִּבְּרָה תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר: אָמְרִינַן דִּבְּרָה תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? –אָמְרִי בְּמַעַרְבָא: קַל וָחוֹמֶר; וּמַה גְּנֵיבָה שֶׁקְּרוֹבָה לְאוֹנֶס – מְשַׁלֵּם, אֲבֵידָה שֶׁקְּרוֹבָה לְפְשִׁיעָה – לֹא כָּל שֶׁכֵּן! –וְאִידָךְ: מִילְּתָא דְּאָתְיָא בְּקַל וָחוֹמֶר טָרַח וְכָתַב לַהּ קְרָא.

ב "וְהַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל", בִּשְׁלָמָא שְׁבוּרָה וּמֵתָה דִּכְתִיב "וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעִם רֵעֵהוּ וְנִשְׁבַּר אוֹ מֵת". אֶלָּא שְׁבוּיָה בְּשׁוֹאֵל מְנָא לָן? וְכִי תִּימָא גִּילַּף מִשְּׁבוּרָה וּמֵתָה –מַה לִּשְׁבוּרָה וּמֵתָה, שֶׁכֵּן אוֹנְסָא דְּסָלִיק אַדַּעְתָּא הוּא, תֹּאמַר בִּשְׁבוּיָה שֶׁכֵּן אוֹנְסָא דְּלָא סָלִיק אַדַּעְתָּא הוּא! אֶלָּא, נֶאֱמְרָה שְׁבוּרָה וּמֵתָה בְּשׁוֹאֵל, וְנֶאֱמְרָה שְׁבוּרָה וּמֵתָה בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר, מַה לְּהַלָּן שְׁבוּיָה עִמּוֹ אַף כָּאן שְׁבוּיָה עִמּוֹ. –אִיכָּא לְמִיפְרַךְ: מַה לְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁכֵּן לִפְטוֹר, תֹּאמַר בְּשׁוֹאֵל שֶׁכֵּן לְחַיּוֹב! –אֶלָּא כְּרַבִּי נָתָן, דְּתַנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: "אוֹ" לְרַבּוֹת שְׁבוּיָה. –הַאי "אוֹ" מִיבַּעְיָא לֵיהּ לְחַלֵּק! –דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: עַד דְּמִיתַּבְּרָא וּמֵתָה לָא מְחַיֵּיב, קָא מַשְׁמַע לָן. הָנִיחָא לְרַבִּי יוֹנָתָן, אֶלָּא לְרַבִּי יֹאשִׁיָּה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? דְּתַנְיָא "אִישׁ אֲשֶׁר יְקַלֵּל אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ" – אֵין לִי אֶלָּא אָבִיו וְאִמּוֹ, אָבִיו בְּלֹא אִמּוֹ, אִמּוֹ בְּלֹא אָבִיו – מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אָבִיו וְאִמּוֹ קִלֵּל" אָבִיו קִלֵּל, אִמּוֹ קִלֵּל, דִּבְרֵי רַבִּי יֹאשִׁיָּה. רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר: מַשְׁמַע שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, וּמַשְׁמַע אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ,

ושואלים: והא בעיא נטירה [והרי צריכה שמירה]? ומשיבים: מדובר בשואל שהוא נטר מתא [שומר העיר] שממילא היא נשמרת בידו. ואיבעית אימא [ואם תרצה אמור]: לא תימא [אל תאמר] בדיוק בלשון כל הנאה שלו, אלא אימא [אמור] רוב הנאה שלו. ואיבעית אימא [אם תרצה אמור]: שאמרו זאת בשאילת כלים שאינו צריך לפרנסם ולטפל בהם. שנינו: שנושא שכר והשוכר נשבעין על השבורה ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את האבידה ואת הגניבה. ושואלים: בשלמא [נניח] גניבה מפורש, דכתיב [שנאמר] "ואם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו" (שם יא), אלא אבידה מנא לן [מנין לנו]? ומשיבים: דתניא [ששנויה ברייתא]: "אם גנוב יגנב" – אין לי אלא גניבה, אבידה מנין שהוא משלם? תלמוד לומר: "אם גנוב יגנב", שמכפל הלשון למדנו שמשלם מכל מקום. ושואלים: הניחא למאן דאמר [זה נוח למי שאמר] בכללי: לא אמרינן [אין אנו אומרים] דברה תורה כלשון בני אדם, ולשונות כפולים אלה באים לרבות דבר מה. אלא למאן דאמר: אמרינן [אלא לפי שאומר: אומרים אנו] דברה התורה בלשון בני אדם וכפל לשון זה אינו מלמד, מאי איכא למימר [מה יש לומר]? אמרי במערבא [אומרים בארץ ישראל] כך: קל וחומר; ומה גניבה שקרובה לאונס שהרי יד הגנב בדבר – אף על פי כן משלם, אבידה שקרובה לפשיעה (לרשלנות) – לא כל שכן שחייב! ושואלים: ואידך [והאחר] שלומד הלכה זו מרבוי המקרא, מה הוא אומר על סברה זו? ומשיבים: סבור הוא כי מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא [דבר שבא, שנלמד, בקל וחומר טרח וכתב אותו המקרא] לפעמים, אף שאפשר היה להבינו מדעתנו.

ב נאמר שם: שהשואל משלם את הכל. ושואלים: בשלמא [נניח] שבורה ומתה, דכתיב [שנאמר] "וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת" (שם יג). אלא שבויה בשואל מנא לן [מנין לנו]? וכי תימא גילף [ואם תאמר שנלמד] משבורה ומתה, הלא אפשר לחלק: מה לשבורה ומתה – שכן אונסא דסליק אדעתא הוא [אונס שעולה על הדעת הוא] שהדבר עשוי לקרות ואפשר לומר שעל דעת כן קבל עליו מתחילה. תאמר בשבויה שכן אונסא דלא סליק אדעתא הוא [אונס שאינו עולה על הדעת הוא] שתהא מלחמה ותלקח הבהמה בשבי! אלא כך יש לומר: נאמרה שבורה ומתה בשואל, ונאמרה שבורה ומתה בשומר שכר

(שם ט), מה להלן בשומר שכר שבויה עמו ("או נשבר או נשבה או מת") אף כאן שבויה עמו. ודחיים: איכא למיפרך [יש מקום לשבור] את ההשוואה: מה לשומר שכר שכן כולם באים לפטור שעל כל אלה איננו משלם, תאמר בשואל שכן אתה רוצה ללמוד מכאן לחיוב, ושמא אין הדברים דומים! אי"א יש לפרש כר' נתן, דתניא [ששנויה ברייתא] ר' נתן אומר: "נשבר או מת" (שם יג) "או" לרבות שבויה. ומקשים: האי "או" מיבעיא ליה לחלק ["או" זה נחוץ לו כדי לחלק] בין הדברים, שלולא כן דסלקא דעתך אמינא [יעלה על הדעת לומר]: עד דמיתברא ומתה לא מחייב [עד שתישבר ותמות גם יחד אינו חייב], קא משמע לן [משמיע לנו] על ידי "או" שיש כאן שני דינים נפרדים. ושואלים, הניחא [דבר זה נוח] לר' יונתן ששיטתו היא ששני דברים המגויים יחד בתורה, גם אם אין דבר המחלק ביניהם, יש להבין כל אחד מהן לעצמו, אלא לדעת ר' יאשיה הסבור ששני דברים הכתובים יחד, כאילו יש לראותם כאחד, אם אין הוכחה לחלוקה ביניהם מאי איכא למימר [מה יש לומר]? והדוגמה לשיטות שני תנאים אלה, דתניא [ששנויה ברייתא]: "איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת" (ויקרא כ, ט) – אין לי אלא אביו ואמו יחד, אבל אם קלל אביו בלא אמו, או אמו בלא אביו, מנין שחייב? תלמוד לומר מסיים אותו הפסוק: "אביו ואמו קלל דמיו בו" – ללמד: אביו קלל, אמו קלל, אלו דברי ר' יאשיה, ואילו ר' יונתן אומר: אינו צריך כלל ללמוד זה, כי צרוף כזה של דברים משמע שניהם כאחד, ומשמע כל אחד בפני עצמו,

מסורה

ת. ירושלמי ה"א (בשי' משפטים פט'
ו. (הביטוי) יבמות עא, ב גטין מא, ב קדושין יח, סנהדרין נו, א ב. מכות יב, זבחים קח, א ערכין ג, א. ב ירושלמי ברכ שבת פ"ט ו פ"ב ה"ז. שב יבמות פ"ח פ"ה ה"א. ש פ"ח ה"א. שנ פ"א ה"א. ו קדושין פ"א ה"א. שם פ" ה"א. שם הוד
ז. פסחים יר מג, א. יבמות ב. סוטה כט, מא, א. זבחי חולין קיח, ב.
ח. ירושלמי ה"א (בשי' משפטים פט')
ט. סנהדרין שבועות כו, ז ובמכילתא (בשינוי לשון) פ"ט (בשינוי פ

גו

בעיא נטירה נטירותא.
אמרינן דברה ומקורות: **דבר לרבות שבויה לרבות את הש**
ומתה לא ומקורות: **ומת אחד בפני** ומקורות: **או עצמו.**

א

ר' יונתן
ר' יונתן. ו יונתן (נתן) התנאים בדור המשנה.
ר' יונתן תלמידיו של והיה ממפרסמ וחברו ר' י המוכהקים ש ר' ישמעאל. כנראה האורין למד עור אז ואף נזכר אחת.

עיונים

שבורה מתה ושבויה / יכתבו ראשונים שבכל אחד מאלה יש צד חדוש, שאפשר היה לומר שמתחייב בשבורה לפי שהוא דבר שיכול להשמר ממנו, מה שאין כן במתה. ומצד שני במתה אפשר לומר שישלם לפי שנפסדה כולה אבל בשבורה שהתפסד הוא חלקי – שמא יהיה פטור. (רא"ש) ולעניין אחר הוסיף הריטב"א שאף בשבויה יש חדוש כי אפשר היה לומר שמא בשבויה כיון שהיא מצויה בעין יצטרך לטרוח ולהביאה. (ריטב"א)

אורח ההלכה

מקלל אביו ואמו / מקלל את אביו או אמו אפילו לאחר מותם, אם היו עדים והתראה – חייב בסקילה. (שם יו"ד רמא, א)